



DEUTERONOMIUM

7-9

Mozes roept Israël op God trouw te blijven en niet te denken dat het land hun vanwege hun eigen kracht of gerechtigheid wordt gegeven.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/deuteronomium/7-9

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Grotere volken en vertrouwen op God	4 min	4
2	Het oordeel over de Kanaänieten	2 min	6
3	Afgoderij als bedreiging voor Israël	2 min	7
4	Het gevaar van gemengde huwelijken	2 min	8
5	Gods verkiezende liefde en trouw	4 min	10
6	Verbondstrouw brengt zegen	2 min	12
7	Zegen voor het volk als geheel	2 min	13
8	God verdrijft de machtige volken	2 min	14
9	De betekenis van het woord 'totdat'	5 min	15
10	Afgodsbeelden en gruwelen in huis	3 min	18
11	Gods voorkennis en menselijke taal	4 min	20
12	Beproevingen leren afhankelijkheid	4 min	22
13	Leven van Gods woord en voorziening	3 min	24
14	God voedt Zijn kinderen als Vader op	4 min	26

15	De rijkdom van het beloofde land	2 min	28
16	Regen en vruchtbaarheid in Kanaän	2 min	29
17	Voorspoed mag niet tot hoogmoed leiden	2 min	30
18	God geeft het vermogen tot welvaart	3 min	32
19	Het land niet verdiend door gerechtigheid	4 min	33
20	Het gouden kalf en Israëls opstandigheid	4 min	35
21	Genade door Gods trouw aan Zijn beloften	4 min	38
	Om verder te lezen		40

1

Grotere volken en vertrouwen op God

We beginnen in Deuteronomium 7. We zijn nog maar net begonnen aan de tweede rede van Mozes. Hij begon daarin met het opzeggen van de Tien Geboden. Ook gaf hij in hoofdstuk 6 wat wij het Grote Gebod zouden noemen, het grootste gebod volgens Jezus. Verder gaf hij hun de opdracht trouw te blijven, zodat ze langer in het land zouden kunnen blijven. Dit is het terugkerende thema van al deze redes: ze zullen langer in het land blijven en het zal hun goedgaan als ze Gods verbond gehoorzamen. Hij herinnert hen aan gebeurtenissen uit hun verleden, in de hoop dat zij daaruit lessen zullen trekken voor het heden en de toekomst.

Hij zei in hoofdstuk 7, vers 1:

Wanneer de HEERE, uw God, u gebracht heeft in het land waar u naartoe gaat om het in bezit te nemen, en Hij vele volken van voor uw ogen verdreven heeft, de Hethieten, de Girgasieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten, zeven volken, die groter en machtiger zijn dan u,

DEUTERONOMIUM 7:1

Aan het einde van vers 1 staat nadrukkelijk dat God zeven Kanaänitische volken in hun handen zal geven die groter en machtiger zijn dan zij. Vergeet niet dat dit precies de zorg was die de Israëlieten hadden toen ze de verspieders het land in stuurden. Ze vonden dat het land vol was met mensen die groter en machtiger waren dan zij.

Als je iets verder kijkt, in Deuteronomium 9, vers 1 en 2, verwijst hij naar de volken in het land Kanaän als:

Luister, Israël! U gaat heden de Jordaan oversteken om het land binnen te gaan en in bezit te nemen van volken die groter en machtiger zijn dan u, met grote en hemelhoog versterkte steden; een groot en lang volk, de Enakieten, die u zelf kent en over wie u zelf gehoord hebt: Wie kan standhouden tegenover de Enakieten?

DEUTERONOMIUM 9:1-2

Het is interessant dat Mozes juist dat kenmerk sterk benadrukt waarover de vorige generatie was gestruikeld toen ze het land in waren gegaan en de verspieders terugkwamen. Ze zeiden: ‘Het is een vruchtbaar land. Het is beslist een land dat de moeite waard is om te bezitten, maar we kunnen het niet innemen, omdat de mensen machtiger zijn dan wij. Zij zijn groot en wij zijn klein. Ze hebben steden met muren die tot aan de hemel reiken. Het zijn versterkte steden. Het is voor ons niet mogelijk hen te verslaan.’

Het horen van dat ontmoedigende nieuws bracht de vorige generatie ertoe terug te deinzen en te zeggen: ‘We kunnen er niet binnengaan.’ Daardoor kwamen ze onder Gods vloek. Het is verbazingwekkend dat Mozes bij deze huidige generatie het risico neemt om deze dingen onder hun aandacht te brengen en hun er rechtstreeks mee te confronteren. Deze mensen zijn groter dan jullie. Deze mensen zijn machtiger dan jullie. Deze mensen hebben inderdaad ommuurde steden die tot aan de hemel versterkt zijn.

Toch gelooft hij blijkbaar dat de kinderen van Israël daarvan op de hoogte moeten zijn. Ze moeten dat in hun denken onder ogen zien en zich tegelijkertijd realiseren dat God voor hen zal strijden. Hoewel de volken waartegen zij strijden machtiger zijn dan zij, zijn die volken niet machtiger dan God. Daarom zal deze generatie moeten leren op God te vertrouwen, zoals hun vaders dat niet hebben gedaan, terwijl ze voor precies dezelfde uitdagingen staan die hun vaders ontmoedigd hebben.

2

Het oordeel over de Kanaänieten

Aan het einde van vers 2 zegt hij:

en wanneer de HEERE, uw God, hen aan u overgegeven heeft en u ze verslaat, dan moet u hen volledig met de ban slaan; u mag geen verbond met hen sluiten en hun niet genadig zijn.

DEUTERONOMIUM 7:2

Barmhartigheid is iets goeds. De Heere heeft barmhartigheid zelfs lief. Zoals in Micha staat:

Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is. En wat vraagt de HEERE van u anders dan recht te doen, goedertierenheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God.

MICHA 6:8

Er zijn echter momenten waarop mensen buiten het bereik van Gods barmhartigheid zijn gekomen. Dan is het tijd om hen te oordelen.

Dat betekent niet dat afzonderlijke Kanaänieten niet gered konden worden, want we weten dat er ten minste één werd gered, en misschien nog anderen. Dat was Rachab. Rachab was een Kanaänitische vrouw in Jericho, de eerste Kanaänitische stad die ze veroverden, en zij werd bekeerd. Bovendien trouwde zij zelfs met een man uit Juda die Salmon heette. Toch staat er in deze wet dat ze geen huwelijken met hen mochten aangaan.

Het gaat er hier om dat je deze twee samenlevingen niet met elkaar hoort te vermengen. Rachab liet haar Kanaänitische godsdienst achter zich. Ze liet haar Kanaänitische samenleving achter zich, kwam naar Israël over en werd een proseliet van het jodendom. Het is dus duidelijk dat de Kanaänieten niet vanwege hun ras veroordeeld waren, want dan zou Rachab ook veroordeeld zijn. Ze behoorde tot datzelfde ras. Ze waren veroordeeld vanwege hun cultuur en hun godsdienst. God is

geen racist. Maar bepaalde etnische groepen zijn vaak zo verknocht aan hun cultuur, dat je over hun volk, hun etniciteit enzovoort bijna kunt spreken alsof dat allemaal één en hetzelfde is. De Kanaänieten aanbaden Molech en Baäl, en toch kon een individuele Kanaäniet behouden worden. Een individuele Kanaäniet kon de kant van God kiezen. Maar degenen die dat niet wilden, en dat zou de overgrote meerderheid van hen zijn, zo niet bijna allemaal, moesten worden uitgeroeid. Het was geen tijd om hun barmhartigheid te betonen. Hun barmhartigheid betonen betekende eenvoudigweg dat je hen in leven liet. Als ze in leven bleven, zouden ze voor Israël een struikelblok zijn. Dat zegt Hij in hetzelfde hoofdstuk, in vers 16:

3

Afgoderij als bedreiging voor Israël

U zult al de volken verteren die de HEERE, uw God, u geeft. Laat uw oog hen niet ontzien. En dien hun goden niet, want dat is voor u een valstrik.

DEUTERONOMIUM 7:16

Dit is waar het God om gaat. Hij wil dat er doortastend en volledig met de Kanaänieten wordt afgerekend, zodat zij niet als een verleiding voor de Joden achterblijven. Uiteindelijk heeft Israël niet alle Kanaänieten uitgeroeid. De Kanaänieten werden inderdaad een strik voor hen, en in latere tijden vervielen de Israëlieten tot het aanbidden van Kanaänitische goden. Gods bezorgdheid hierover was dus geen ongegronde bezorgdheid. Hij beseftte werkelijk dat de Israëlieten hier vatbaar voor waren.

Als je erover nadenkt: een Kanaäniet in leven laten die jou tot afgoderij zal brengen, kan de toorn van God over je hele volk brengen. Dat zou als een daad van verraad moeten worden beschouwd. Later, in hoofdstuk 13, zullen we zien dat God zegt:

Als je zoon, dochter, dienaar of iemand anders, zelfs je beste vriend, je tot afgoderij probeert te verleiden, mag je hem niet ontzien of sparen, maar moet je hem stenigen.

DEUTERONOMIUM 13:6,8,10

Waarom? Omdat zij je tot afgoderij brengen. Als Israël tot afgoderij wordt gebracht, zal God Israël vernietigen.

Het lijkt op religieus terrorisme. Afgoderij invoeren betekent dat je iets invoert wat het hele volk zal vernietigen. Daarom is iedereen die afgoderij invoert als een verrader van het volk. Het is alsof zo iemand voor de vijand werkt en het volk probeert te vernietigen. Wat God betreft is dat een halsmisdaad. De Kanaänieten zouden als groep, als ras en als religieus volk die uitwerking op Israël hebben gehad. Daarom mochten ze niet worden geduld, zelfs niet een klein beetje.

Vers 4 zegt:

Want zij zouden uw zonen van achter Mij laten afwijken, zodat zij andere goden gaan dienen en de toorn van de HEERE tegen u ontbrandt en Hij u al snel wegvaagt.

DEUTERONOMIUM 7:4

4

Het gevaar van gemengde huwelijken

Dat wil zeggen: als ze met elkaar trouwen, als ze een ongelijk span vormen met ongelovigen, is de veronderstelling niet dat hun zonen deze vrouwen tot het Joodse geloof zullen brengen. Het zal waarschijnlijk eerder andersom gaan.

Soms trouwt een niet-christen met een christen en heeft de christen een positieve invloed op die persoon. Er zijn gevallen waarin vooral vrouwen behouden zijn doordat ze met christelijke mannen trouwden, maar het is geen verstandige gok om te wagen. Het komt niet vaak voor dat een man door het getuigenis van zijn vrouw tot bekering komt, al kan het gebeuren. Petrus zegt in 1 Petrus, hoofdstuk 3, dat het kan gebeuren. Daar staat:

een ongelovige man kan door de goede levenswandel van zijn vrouw gewonnen worden

1 PETRUS 3:1

Maar niemand moet ervan uitgaan dat het zo zal gaan.

Ik hoorde het verhaal van een jonge man en vrouw die voor een gesprek ter voorbereiding op hun huwelijk naar een voorganger gingen. Ze wilden trouwen en vroegen om advies. De voorganger ontdekte dat de jonge man geen christen was en het meisje wel. Daarom zei hij tegen het meisje: 'Ga hier op dit bureau staan.' Hij liet het meisje op het bureau staan en de jonge man op de grond. Hij zei: 'Pak nu elkaars handen vast. Jij probeert hem op het bureau te trekken en hij probeert jou naar de grond te trekken. Kijk maar hoe dat gaat.'

De zwaartekracht stond aan zijn kant. De natuur stond aan zijn kant. De natuur staat aan de kant van ongelovigen, omdat zij de natuurlijke gang van het vlees volgen. Als christen heb je nog steeds te maken met het vlees. Dat reageert nog steeds op zijn natuurlijke neigingen. Ja, je hebt ook nog iets anders, maar als je verbonden bent met iemand die je in de richting van de natuur trekt in plaats van in de richting van de nieuwe natuur, zal dat een voortdurende strijd zijn. God ging ervan uit dat als de Hebreeuwse jongens met de Kanaänitische meisjes trouwden, het erop zou uitlopen dat de meisjes hen verdorven, niet dat de jongens hen verlost.

5

Gods verkiezende liefde en trouw

Vers 7 zegt:

Niet omdat u groter was dan al de andere volken heeft de HEERE liefde voor u opgevat en u uitgekozen, want u was het kleinste van al de volken.

DEUTERONOMIUM 7:7

Dat wil zeggen: toen God hen uitkoos, waren ze alleen nog maar Abraham en zijn familie. Ze waren zelfs helemaal geen volk. Toen Hij hen naar Egypte bracht, waren het slechts zeventig mannen met hun gezinnen. Ook dat was een behoorlijk kleine groep in vergelijking met andere volken.

God koos hen niet omdat ze groot waren en veelbelovend. Hij koos hen, en daarna maakte Hij hen groot en veelbelovend. Hij kiest mensen niet voor behoud omdat ze in het bijzonder boven andere mensen uitsteken. Maar Hij kiest wel degenen die niet boven anderen uitsteken om hen boven anderen te laten uitsteken, hen te verbeteren en hen heilig te maken. Hij koos hen toen ze niets waren, maar Hij had natuurlijk een plan met hen en maakte iets van hen.

Hij zegt in vers 8:

Maar vanwege de liefde van de HEERE voor u, en om de eed die Hij uw vaders gezworen had, in acht te houden, heeft de HEERE u met sterke hand uitgeleid en heeft Hij u verlost uit het slavenhuis, uit de hand van de farao, de koning van Egypte.

DEUTERONOMIUM 7:8

Er staat dat God je niet koos omdat je groot was, maar dat Hij je koos omdat Hij van je houdt. Hij koos er eenvoudigweg voor om van je te houden. Het is simpelweg een keuze die Hij maakte. Jij kunt ervoor kiezen om van iemand te houden, net zoals God

daarvoor kan kiezen. God besloot dat zij degenen waren die Hij zou liefhebben, niet vanwege iets in henzelf, maar ook omdat Hij de eed nakwam die Hij aan hun vaders had gezworen. Hij had gezegd dat Hij iets voor hun kinderen zou doen en hen tot een groot volk zou maken. Dus dat deed Hij.

Daarom moet u weten dat de HEERE uw God is. Hij is God, de getrouwe God, Die het verbond en de goedertierenheid in acht neemt voor wie Hem liefhebben en Zijn geboden in acht nemen, tot in duizend generaties. En Hij doet vergelding aan ieder van hen die Hem haten, door hem om te doen komen, hem persoonlijk; Hij zal tegenover wie Hem haat niet aarzelen. Hij zal aan hem vergelding doen, aan hem persoonlijk. En daarom moet u de geboden, verordeningen en bepalingen die ik u heden gebied, in acht nemen door ze te houden.

DEUTERONOMIUM 7:9-11

God zegt:

Nu jullie zien dat Ik jullie heb gered, niet omdat jullie dat bij Mij verdiend hebben, maar omdat Ik Mij houd aan het verbond dat Ik met jullie voorouders heb gesloten, moeten jullie beseffen wat dit laat zien over de God Die Ik ben. Ik ben een trouwe God. Ik houd Mij aan verbonden. Door jullie te redden houd Ik Mij aan het verbond met jullie voorouders. Besef dus dat Ik niet trouw blijf omdat jullie beter zijn dan andere volken, maar dat jullie je aan Mijn geboden moeten houden, want als jullie die overtreden, zal Ik jullie daar rechtstreeks voor straffen. En tegenover hen die Mijn geboden naleven en van Mij houden, houd Ik Mij duizend generaties lang aan Mijn verbond.

Ze waren geen groot volk, maar ze moesten een gehoorzaam volk zijn om in het verbond met God te blijven. Ze hoefden niet groot te zijn, ze hoefden niet wijs te zijn en ze hoefden niet sterk te zijn. Maar ze moesten wel trouw zijn, en God zou trouw aan hen zijn.

6

Verbondstrouw brengt zegen

Vers 12:

Dan zal het gebeuren, omdat u deze bepalingen zult horen, in acht nemen en houden, dat de HEERE, uw God, voor u het verbond en de goedertierenheid in acht zal nemen die Hij uw vaders onder ede beloofd heeft. Hij zal u liefhebben, u zegenen en u talrijk maken; Hij zal de vrucht van uw schoot zegenen en de vrucht van uw land, uw koren, uw nieuwe wijn en uw olie, de dracht van uw koeien en de jongen van uw kleinvee, in het land dat Hij uw vaders gezworen heeft u te geven.

DEUTERONOMIUM 7:12-13

Iemand zou dit kunnen lezen zonder te weten dat wanneer er staat dat Hij hun land met olie zal zegenen, het niet over aardolie of oliebronnen gaat. Het gaat over olijven. De olie die zij gebruikten, was geen aardolie. Ze gebruikten olijfolie in hun lampen, bij het koken, enzovoort. Olijfolie was een zeer waardevol handelsproduct. Wanneer Hij dus spreekt over hun graan, hun wijn en hun olie, spreekt Hij over landbouwproducten. Iedereen weet wat graan is. Wijn komt van de wijnstok en olie komt van de olijfbomen.

Gezegend zult u zijn boven al de volken; onder u zal geen man of vrouw onvruchtbaar zijn, onder uw dieren evenmin. De HEERE zal alle ziekte van u weren en geen van de verschrikkelijke kwalen van Egypte, die u hebt leren kennen, zal Hij u opleggen, maar Hij zal ze geven aan allen die u haten. U zult al de volken verteren die de HEERE, uw God, u geeft. Laat uw oog hen niet ontzien. En dien hun goden niet, want dat is voor u een valstrik.

DEUTERONOMIUM 7:14-16

7

Zegen voor het volk als geheel

De zegeningen van het houden van Zijn verbond zijn, zegt Hij, voorspoed en gezondheid. Hij zal hen voorspoed geven in heel hun landbouw als ze gehoorzaam zijn, en Hij zal ziekte bij hen wegnemen. Ze hebben het verbond eigenlijk nooit voldoende geëerd. Daardoor hebben ze nooit echt deze zegeningen genoten, waarbij er nooit ziekte onder hen zou zijn. Het zou interessant zijn om te weten of ze die zegeningen gedurende korte perioden wel hebben genoten. Daar lezen we eigenlijk niets over. Wat we in hun geschiedenis lezen, gaat doorgaans over de perioden waarin ze in opstand kwamen. Er waren maar heel weinig perioden waarin ze daadwerkelijk tot God terugkeerden. We lezen niet of ze in die perioden ooit ziek werden, maar er waren wel tijden waarin zelfs rechtvaardige mensen onvruchtbaar waren.

Wat hier opgemerkt moet worden, is dat Hij niet zegt dat als jij als individu rechtvaardig bent, er bij jou geen onvruchtbare baarmoeder zal zijn, dat je voorspoed zult hebben en dat je niet ziek zult worden. Hij zegt veeleer dat als het volk als geheel God gehoorzaamt, onvruchtbaarheid, armoede en ziekte niet zullen worden toegelaten. God zal hen voor die dingen sparen. Maar dit is een belofte aan het volk als geheel, niet een belofte aan het individu.

Hanna was bijvoorbeeld onvruchtbaar in een latere tijd, tijdens de periode van de Richteren, en zij was een rechtvaardige vrouw. Je kunt niet zeggen dat zij onvruchtbaar was omdat ze ongehoorzaam was aan het verbond. Zij was een godvruchtige vrouw. Dit geldt dus niet voor afzonderlijke personen. Een rechtvaardige man kon arm of zelfs ziek zijn. Maar God zei dat het volk als geheel vrij zou zijn van deze plagen als het volk als geheel gezamenlijk trouw was. Hanna leefde in een tijd waarin het volk niet trouw was en daarom deze zegeningen niet had. Zij was een rechtvaardig mens, maar het volk waarin zij leefde, was geen rechtvaardig volk. Daarom viel zij niet onder deze vrijstelling. Dat gold voor niemand van hen. Het volk zou deze vrijstellingen hebben wanneer het volk rechtvaardig was, niet afzonderlijke personen wanneer zij als afzonderlijke personen rechtvaardig waren.

8

God verdrijft de machtige volken

Vers 17:

Wanneer u in uw hart zegt: Deze volken zijn groter dan ik; hoe kan ik hen ooit uit hun bezit verdrijven?

DEUTERONOMIUM 7:17

Zoals hun vaders hadden gezegd, zegt hij:

wees dan niet bevreesd voor hen. Denk steeds aan wat de HEERE, uw God, met de farao en met alle Egyptenaren gedaan heeft, de grote beproevingen die uw ogen gezien hebben, de tekenen, de wonderen, de sterke hand en de uitgestrekte arm waarmee de HEERE, uw God, u uitgeleid heeft. Zo zal de HEERE, uw God, doen met al de volken voor wie u bevreesd bent.

DEUTERONOMIUM 7:18-19

Dat wil zeggen: de ouderen onder hen, degenen die ouder waren dan veertig, konden het gezien hebben, en er was niemand ouder dan zestig.

Je bent bang voor hen, maar denk eraan wat God met Egypte heeft gedaan. Dan zul je niet bang zijn, want Hij zal hetzelfde doen.

Daarbij zal de HEERE, uw God, horzels onder hen zenden, totdat zij die overgebleven en voor u verborgen zijn, ook omgekomen zijn.

DEUTERONOMIUM 7:20

Zelfs als je hen niet allemaal doodt omdat ze zich voor je verbergen, zal God een manier vinden om hen uit hun schuilplaatsen te verdrijven en hen te vernietigen.

Niet iedere Kanaäniet werd vernietigd, maar dat kwam doordat Israël dit niet trouw uitvoerde. De Kanaänieten die het overleefden, waren niet degenen die zich voor hen verborgen. Het waren mensen die zich blijkbaar niet voor hen hoefden te verbergen, omdat ze niet werden aangevallen. Hier wordt gezegd: 'Als jullie Mijn instructies uitvoeren en hen allemaal uitroeien, en als jullie er toevallig een paar missen omdat ze zich verbergen, zal Ik hen voor jullie vinden en horzels sturen om hen naar buiten te drijven.'

De HEERE, uw God, zal deze volken van voor uw ogen verdrijven, maar geleidelijk: u zult hen niet onmiddellijk kunnen vernietigen, anders zouden de dieren van het veld te talrijk worden voor u.

DEUTERONOMIUM 7:22

Hij zal u hun koningen in uw hand geven, en u moet hun naam van onder de hemel doen verdwijnen; niemand zal vóór u standhouden, totdat u hen weggevaagd hebt.

DEUTERONOMIUM 7:24

Hun dynastieën zullen ten einde komen en er zal geen blijvende herinnering aan hen zijn, omdat jullie hun hele dynastie zullen hebben uitgeroeid.

9

De betekenis van het woord 'totdat'

Ik wil hier iets opmerken, en dat betreft de manier waarop hij het woord 'totdat' gebruikte. De reden daarvoor is dat die term in andere passages op een vergelijkbare manier wordt gebruikt, en dat kan gemakkelijk verkeerd worden begrepen. Als je zegt: 'Ik zal dit of dat niet doen totdat dit of dat gebeurt', betekent dat gewoonlijk dat er op het moment van dat 'totdat' iets gaat veranderen. 'Ik zal niet ophouden met praten totdat ik klaar ben met deze les', maar dan zal ik wel ophouden met praten. Het 'totdat' vertelt je waar het eindpunt van de huidige activiteit ligt.

Maar dat is niet altijd zo. Soms beschrijft ‘totdat’ eenvoudigweg wat het doel is. Het betekent niet noodzakelijk dat de activiteit zal eindigen wanneer het doel is bereikt. Het betekent alleen dat de activiteit niet zal eindigen voordat het doel is bereikt. Het doel zal in elk geval worden bereikt. Wat er daarna eventueel gebeurt, wordt in de uitspraak buiten beschouwing gelaten.

Bijvoorbeeld:

Niemand zal tegen jullie op kunnen totdat jullie hen hebben vernietigd, betekent niet: ‘Maar nadat je hen hebt vernietigd, zullen er mensen zijn die wel tegen je stand kunnen houden.’ Wat hij bedoelt, is dat je geen tegenstand zult ondervinden die iets tegen je kan uitrichten, totdat het doel om hen allemaal te onderwerpen is bereikt. Wat er daarna gebeurt, is een ander verhaal. Als je daarna trouw aan Mij bent, kan het nog steeds zo blijven dat niemand tegen je stand kan houden. Er wordt niet voorspeld dat deze situatie zal veranderen.

De reden dat ik dit ter sprake breng, is dat ik mensen heb gekend die bepaalde conclusies hebben verbonden aan uitspraken in het Nieuwe Testament waarin het woord ‘totdat’ op dezelfde manier wordt gebruikt. In Lukas 21:24 zei Jezus bijvoorbeeld over de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus:

En zij zullen vallen door de scherpste van het zwaard en in gevangenschap weggevoerd worden onder alle heidenen. En Jeruzalem zal door de heidenen vertrapt worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn.

LUKAS 21:24

Veel mensen hebben dat opgevat als:

Jeruzalem zal alleen door de niet-Joden worden vertrapt totdat de tijd van de niet-Joden voorbij is, en dan zal Jeruzalem aan de Joden worden teruggegeven.

Maar ik geloof dat „totdat de tijden van de heidenen vervuld zijn” eenvoudig betekent: tot het einde van de wereld en totdat alle heidenen zijn binnengekomen. Er staat in elk geval niet dat er iets anders zal gebeuren nadat de tijden van de heidenen vervuld zijn.

Er staat alleen dat Jeruzalem gedurende die periode door de heidenen vertrapt zal worden. Die periode kan de rest van de geschiedenis zijn, en misschien komt er helemaal geen ommekeer in de situatie. Er wordt alleen duidelijk gemaakt dat het doel is dat de tijden van de heidenen vervuld worden. Gedurende die tijd zal er niets veranderen aan het feit dat Jeruzalem vertrapt wordt. Maar er staat niet of er daarna iets zal veranderen, en sommige mensen nemen aan dat dit wel het geval is. In Romeinen 11 heb je eenzelfde soort uitspraak. In Romeinen 11:25 staat:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.

ROMEINEN 11:25

Sommigen menen dat dit betekent dat, nadat de volheid van de heidenen is binnengekomen, de verharding van Israël zal worden teruggedraaid en zij niet langer verhard zullen zijn. Dat kan waar zijn, maar dat hoeft het niet per se te betekenen. Het woord „totdat” brengt die gedachte daar niet noodzakelijkerwijs over.

Er kan eenvoudigweg staan dat een deel van Israël verhard zal zijn. Er zal altijd een deel van Israël zijn dat verhard is, en deze toestand zal voortduren tot het einde, wanneer de allerlaatste heiden is binnengekomen. Dat wil zeggen: de toestand waarin een deel van Israël verhard is, zal onveranderd blijven totdat dit doel bereikt is. Het betekent niet dat er daarna iets zal veranderen. Er worden geen voorspellingen gedaan over wat er daarna gebeurt.

In feite zou je het binnenkomen van de volheid van de heidenen heel goed het einde van de wereld kunnen noemen. Als God tot op de dag waarop Jezus terugkomt heidenen in de gemeente blijft opnemen, dan zal de volheid van de heidenen pas helemaal aan het einde binnengekomen zijn, wanneer Jezus komt. Er staat dus niet dat de gedeeltelijke verharding van Israël daarna zal veranderen. Er staat alleen dat die toestand onveranderd zal blijven totdat dat doel bereikt is.

Dezelfde soort bewoording staat hier in Deuteronomium 7:24:

Hij zal u hun koningen in uw hand geven, en u moet hun naam van onder de hemel doen verdwijnen; niemand zal vóór u standhouden, totdat u hen weggevaagd hebt.

DEUTERONOMIUM 7:24

Dat betekent niet dat zij daarna wel tegen je zullen kunnen standhouden. Het betekent alleen: „Ik geef je dit doel, hen allemaal te vernietigen. En totdat dat doel bereikt is, hoeft je er geen zorgen over te maken of iemand wel of niet tegen je zal kunnen standhouden.”

10

Afgodsbeelden en gruwelen in huis

Vers 25 zegt:

De beelden van hun goden moet u met vuur verbranden. Het zilver en goud dat erop zit, mag u niet begeren of voor uzelf nemen, anders wordt u daardoor verstrikt, want het is voor de HEERE, uw God, een gruwel. U mag zoiets gruwelijks niet in huis halen, anders wordt u evenzo tot iemand op wie de ban rust; volledig verafschuwen moet u het, ja, er een diepe afschuw van hebben, want het is iets waarop de ban rust.

DEUTERONOMIUM 7:25-26

Wat betreft het niet binnenbrengen van iets gruwelijks in je huis: veel mensen hebben tijdens reizen naar India of andere landen kleine snuisterijen in winkels gekocht, kleine tikibeeldjes, afgodsbeelden, Boeddhabeeldjes en dat soort dingen. Ze nemen die mee naar huis en versieren er hun huis mee. Dat is geen goed idee. Zelfs als het voor jou niets betekent, als het alleen maar een versiering is, is het geen goed idee om

afgodsbeelden te hebben. Wat voor andere mensen afgodsbeelden zijn, is een gruwel voor God als je ze in huis brengt. Hij zegt dat je die dingen niet in je huis moet brengen. Ze zullen een valstrik voor je zijn.

Het is mogelijk, aangezien de Bijbel zegt:

Nee, ik zeg dit omdat wat de heidenen offeren, zij dat aan demonen offeren en niet aan God, en ik wil niet dat u met de demonen gemeenschap hebt.

1 KORINTHE 10:20

dat je onbedoeld demonen in je huis uitnodigt door deze gruwelijke dingen in huis te brengen. Wanneer Hij hier over de gruwel spreekt, heeft Hij het over afgodsbeelden, afbeeldingen en dergelijke. Breng dat niet in je huis. Ik geloof dat mensen een grote fout maken als ze die dingen mee naar huis nemen en in hun huis brengen.

We weten dat demonen zich vaak op de een of andere manier aan bepaalde woningen hechten en daar generaties lang blijven. De mensen die in die huizen gaan wonen, merken dat er in die huizen geestelijke dingen gebeuren, en ze weten niet waar die vandaan komen. Je weet nooit of dat misschien begonnen is doordat iemand een of ander afgodsbeeld of iets dergelijks in dat huis heeft gebracht, of doordat een vroegere bewoner daar afgoderij bedreef.

Er zijn vast nog andere gruwelijke dingen die niet in huis gebracht moeten worden. Dat zouden eerder de gruwelijke invloeden zijn van bepaalde lectuur, bepaalde televisieprogramma's of bepaalde muziek, die God waarschijnlijk als een gruwel zou beschouwen. Mensen die kinderen grootbrengen, zijn beslist erg dwaas als ze dingen in huis hebben die zo'n invloed hun huis binnen kunnen brengen en hun kinderen van God kunnen afkeren. Door die dingen in je huis te brengen, nodig je eenvoudigweg problemen uit in je huis en je gezin. Daarom is het verboden.

11

Gods voorkennis en menselijke taal

Hoofdstuk 8:

U moet alle geboden die ik u heden gebied, nauwlettend in acht nemen, opdat u leeft, talrijk wordt en het land dat de HEERE uw vaders onder ede beloofd heeft, binnengaat en in bezit neemt. Ook moet u heel de weg in gedachten houden waarop de HEERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn geleid heeft, opdat Hij u zou verootmoedigen, en u op de proef zou stellen om te weten wat er in uw hart was, of u Zijn geboden in acht zou nemen of niet. Hij verootmoedigde u, Hij liet u hongerlijden en Hij liet u het manna eten, dat u niet kende en ook uw vaders niet gekend hadden, om u te laten weten dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond van de HEERE komt.

DEUTERONOMIUM 8:1-3

Hier wordt ernaar verwezen dat God hen door hun ervaringen in de woestijn vernederde en hen op de proef stelde om te weten of ze Zijn geboden zouden houden. Dit is het soort uitspraken dat soms de denkwijze van het open-theïsme voedt: het idee dat God niet noodzakelijk weet wat wij zullen doen totdat wij het doen, en dat Hij ons daarom op de proef stelt om daarachter te komen. De formulering hier klinkt beslist zo. Als we haar gewoon letterlijk nemen, zullen we moeten aannemen dat God, totdat Hij hen op de proef stelde, niet wist of ze Zijn geboden zouden houden of niet. Want dat is wat er in vers 2 staat.

Maar overal in de Schriften, en vooral in het Oude Testament, komen veel antropomorfe manieren voor waarop God spreekt. Hij spreekt dan alsof Hij slechts een mens is: alsof Hij dingen leert zoals mensen die leren en alsof Hij de zwakheden heeft die mensen hebben. Natuurlijk leren we in de onderwijzende gedeelten over

Gods karakter en Zijn wezen dat God niet als een mens is. Maar wanneer Hij met mensen omgaat, gaat Hij vaak met hen om alsof Hij een mens is, alsof Hij iets niet weet.

Hij zei tegen Kaïn:

Waar is je broer?

Alsof God het niet wist. Hij vroeg Adam in de hof van Eden:

Waar ben je, Adam? Waar ben je?

En hij zei: Ik hoorde Uw stem in de hof en ik werd bevreesd, want ik ben naakt; daarom verborg ik mij.

GENESIS 3:10

En Hij zei: Wie heeft u verteld dat u naakt bent? Hebt u van die boom gegeten waarvan Ik u geboden had daar niet van te eten?

GENESIS 3:11

God doet alsof Hij het niet weet. Natuurlijk wist God het. God vertelde Abraham in Genesis, hoofdstuk 18, dat Hij naar Sodom zou afdalen om te zien of het daar zo erg was als Hij had gehoord. En in Genesis, hoofdstuk 11, zien we dat God zegt:

Laten Wij neerdalen en deze toren bekijken die zij bouwen, deze toren van Babel.

GENESIS 11:5-7

alsof Hij die vanaf de plaats waar Hij is niet kan zien.

Het idee dat God geografisch beperkt is of beperkt is in Zijn kennis — al die voorbeelden hebben niets te maken met de vraag of Hij de toekomst kent. Ze hebben te maken met Zijn kennis van dingen die op dat moment bestonden: waar houdt Adam

zich verborgen? Waar is Abel? Is Sodom zo erg als Ik heb gehoord? Laten Wij afdalen en deze toren bekijken. Dit gaat allemaal over dingen in het heden. Dit heeft meer te maken met Gods kennis van dingen die geografisch ver weg zijn.

God is geografisch niet beperkt en voor zover wij weten is Hij evenmin beperkt in de tijd. Wanneer Hij dus spreekt alsof Hij iets niet weet en iets te weten moet komen, spreekt Hij vaak eenvoudigweg op wat wij een antropomorfe, mensachtige manier noemen. Daarmee vertelt Hij ons niet noodzakelijk iets over Zijn inherente alwetendheid of alomtegenwoordigheid, of iets dergelijks. Aan de andere kant: als er goede redenen waren om het open-theïsme te geloven, zou dit het soort vers zijn dat het zou ondersteunen.

12

Beproevingen leren afhankelijkheid

Het voornaamste waarop ik zou wijzen, is dat Hij vermeldt dat die veertig jaar werden gebruikt om hen te vernederen en hen op de proef te stellen. Dat Hij hen vernederde is interessant. Hij zegt:

Hij verootmoedigde u, Hij liet u hongerlijden en Hij liet u het manna eten, dat u niet kende en ook uw vaders niet gekend hadden, om u te laten weten dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond van de HEERE komt.

DEUTERONOMIUM 8:3

Dit staat in vers 3. Later, in vers 10, spreekt Hij over de tijd waarin ze geen honger meer hebben, maar verzadigd zijn:

Als u dan gegeten hebt en verzadigd bent, loof dan de HEERE, uw God, voor het goede land dat Hij u gegeven heeft. Wees op uw hoede dat u de HEERE, uw God, niet vergeet, en daardoor Zijn geboden, Zijn bepalingen en Zijn verordeningen, die ik u heden gebied, niet in acht neemt.

DEUTERONOMIUM 8:10-11

Hij gaat verder met andere aspecten van hun toekomstige voorspoed. In vers 12: wanneer je prachtige huizen hebt gebouwd en daarin woont. En vers 13: wanneer je runderen en kleinvee talrijk worden, en je zilver en goud en alles wat je hebt zich vermenigvuldigt. Dan zegt Hij in vers 14: wanneer je hart zich verheft en je de Heere vergeet.

Het probleem hier is dat mensen trots, hoogmoedig en zelfredzaam worden en God vergeten. Iemand wordt vernederd wanneer hij op het punt wordt gebracht dat hij volkomen afhankelijk is en weet dat hij afhankelijk is. Israël werd vernederd doordat het manna at. Waarom? Omdat ze het niet konden opslaan. Ze konden niet voor zichzelf zorgen. Ze moesten dag na dag eten wat God verschaftte. Ze wisten dat ze volkomen, diep afhankelijk van Hem waren. Ze konden zich onmogelijk verwaand, zelfredzaam en onafhankelijk van God voelen. Ze moesten nederig en afhankelijk blijven.

Maar Hij spreekt erover dat hun hart zich verheft — dat wil zeggen, door zelfvertrouwen en trots — zodra ze niet meer in die omstandigheden verkeren. Gods beproevingen in ons leven zijn er vaak om ons op onze eigen zwakheid en onmacht te wijzen, zodat we daardoor vernederd worden. Nederigheid is iets goeds. We moeten nederig zijn.

Ook in die zin zijn beproevingen iets heel goeds, want een beproeving is per definitie altijd iets wat we zouden veranderen als we dat konden. Als je het kon veranderen en dat ook deed, zou het geen beproeving zijn. Als het iets was waarover jij de macht had,

zou je helemaal geen beproevingen hebben. Je zou eenvoudigweg besluiten die vormen van lijden, teleurstellingen en verdrukkingen niet te ondergaan.

Maar het ligt in de aard van Gods beproevingen dat je er geen controle over hebt. Ze stellen je op de proef om te zien of je je tot God zult wenden, en ze vernederen je ook doordat ze je laten zien dat je werkelijk geen controle hebt over je leven. God heeft die controle.

Het probleem was dat ze nu het beloofde land zouden binnengaan, waar ze zich zouden kunnen inbeelden dat ze zelf de controle hadden, omdat ze op dezelfde manier in hun levensonderhoud zouden gaan voorzien als andere mensen. Ze zouden comfortabel gaan leven. Ze zouden niet behoeftig zijn. Hun afhankelijkheid van God zou niet meer zo duidelijk zijn als in de woestijn. Daardoor zouden ze God kunnen vergeten. Ze zouden verwaand en trots kunnen worden.

13

Leven van Gods woord en voorziening

Hij zei in vers 3 dat Hij hen door honger vernederde, zodat ze zouden leren:

Een mens leeft niet van brood alleen, maar van elk woord dat uit de mond van God komt.

Dat wil zeggen: hun leven draaide niet alleen om lichamelijk overleven. Het draaide om gehoorzaamheid aan God. En we weten dat Jezus dit vers ook aanhaalde tijdens Zijn eerste verzoeking, toen de duivel in Mattheüs 4 en Lukas 4 zei:

Waarom verandert U deze stenen niet in brood?

MATTHEÛS 4:3

Jezus zei:

Maar Hij antwoordde en zei: Er staat geschreven: De mens zal niet van brood alleen leven, maar van elk woord dat uit de mond van God komt.

MATTHEÛS 4:4

Dit betekende duidelijk dat lichamelijk overleven niet het enige is wat ertoe doet. Het gaat er niet om hoelang je leeft, maar hoe je leeft. Niet of je lang leeft, maar of je goed leeft, in gehoorzaamheid aan de woorden van God. Leven van elk woord dat uit de mond van God komt, heeft te maken met hoe je leeft, niet met hoelang je leeft.

Hoelang je blijft eten, heeft wel invloed op hoelang je leeft, want als je ophoudt met eten, ga je dood. Maar God wilde dat ze wisten dat er twee manieren van leven zijn. De ene is eenvoudigweg lichamelijk overleven. De andere is geestelijk leven overeenkomstig de woorden van God. Dat is wat Hij hun door de beproevingen, de toetsen en de geboden probeerde te leren, terwijl Hij hen in de woestijn op de proef stelde om te zien of ze zouden gehoorzamen.

Hij zei in vers 4:

De kleren die u droeg zijn niet versleten en uw voet raakte niet opgezwollen in deze veertig jaar.

DEUTERONOMIUM 8:4

Iemand vroeg mij wat het betekent dat hun schoenen en kleren niet versleten; dat van die schoenen wordt later ook genoemd. Werden hun schoenen en kleren op bovennatuurlijke wijze zo duurzaam gemaakt dat ze nooit versleten? Of is het slechts beeldspraak die betekent dat ze nooit zonder kleren of schoenen kwamen te zitten? Dat wil zeggen: als hun schoenen versleten, waren er nieuwe beschikbaar.

Ik weet niet welke van de twee het is. Ik heb het altijd in bovennatuurlijke zin opgevat: God liet Zijn bovennatuurlijke ingrijpen zien doordat er nooit gaten in hun kleren kwamen en hun schoenen nooit afsleten. Maar het is niet noodzakelijk om het zo op te

vatten. Ik veronderstel dat het eenvoudigweg zou kunnen betekenen: „Jullie hoefden nooit versleten kleren te dragen.” Voordat hun kleren versleten, hadden ze genoeg middelen om ze te vervangen, en zo droegen ze ze nooit helemaal af.

14

God voedt Zijn kinderen als Vader op

Vers 5 zegt:

Weet dan in uw hart dat de HEERE, uw God, u gehoorzaamheid bijbrengt zoals een man zijn zoon gehoorzaamheid bijbrengt,

DEUTERONOMIUM 8:5

Eerder, in hoofdstuk 1, vers 31, spreekt hij erover dat God hen uit Egypte bracht. Daar zegt hij:

en in de woestijn, waar u gezien hebt dat de HEERE, uw God, u gedragen heeft, zoals een man zijn zoon draagt, op heel de weg die u gegaan bent, totdat u op deze plaats gekomen bent.

DEUTERONOMIUM 1:31

Het idee dat God een Vader is en Israël Zijn kinderen zijn, kwam niet veel voor in het Joodse denken, maar het was wel iets wat God in het Oude Testament noemde. Ze richtten hun aandacht er eenvoudigweg niet op. Jezus was natuurlijk Degene die de Joden voor het eerst liet kennismaken met het idee om God in de eerste plaats als Vader te zien. Het was een van de twee belangrijkste onderscheidende kenmerken van Zijn onderwijs. Het andere was het Koninkrijk van God.

De Joden in Zijn tijd spraken niet over God als hun Vader. Ze spraken voornamelijk over God als Koning en Heere en al die dingen, wat Hij ook is. Maar ze begrepen Zijn vaderhart voor Zijn kinderen niet. Dit was iets wat Jezus kwam benadrukken, maar Jezus heeft het niet bedacht. Jezus heeft geen van Zijn leerstellingen bedacht. Ze kwamen allemaal uit het Oude Testament. Het waren verwaarloosde waarheden uit

het Oude Testament. Soms waren het dingen die het Oude Testament van tijd tot tijd noemde, maar niet benadrukte. Ze moesten benadrukt worden, en Jezus plaatste ze op de voorgrond van Zijn onderwijs. Een voorbeeld daarvan is de waarheid dat God een Vader voor ons is.

De zorg van een vader voor zijn kinderen wordt benadrukt. Sommige mensen hebben eerlijk gezegd een vader gehad die hen mishandelde. Sommigen hebben een vader gehad die zijn gezin in de steek liet of hen mishandelde, en zij zien een vader niet in een positief licht. Maar God vergelijkt Zichzelf met de positieve kanten van de zorg van een vader voor zijn zoon. Zelfs Jezus zei:

Als u, die slecht bent, uw kinderen dan goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven aan hen die tot Hem bidden.

MATTHEÛS 7:11

Hier, in Deuteronomium 1:31, wordt Hij met een vader vergeleken:

Zoals een man zijn zoon draagt, zo droeg de Heer Israël door de woestijn.

En hier in hoofdstuk 8, vers 5:

Zoals een man zijn zoon terechtwijst, zo wijst de Heer, jullie God, jullie terecht.

Het onderliggende woord heeft de betekenis van opvoeden of tuchtigen. Dat kan ook corrigerend straffen omvatten, maar het is niet de straf die een koning een misdadiger oplegt. Het is de correctie die een vader zijn zoon geeft en die bedoeld is om hem iets te leren. De vader houdt van zijn zoon en corrigeert hem daarom. Tuchtiging is een uiting van de liefde van een vader. Wanneer een koning misdadigers straft, is dat niet noodzakelijkerwijs een uiting van de liefde van de koning voor de misdadigers. Het is niet eens bedoeld om hen te corrigeren. Het is bedoeld als vergelding.

Maar wanneer een vader zijn kinderen straft en hun pijn doet, is dat bedoeld om hun iets te leren. Het moet hen beter en wijzer maken. Hij corrigeert hen omdat hij om hen en hun toekomst geeft. Zo behandelt God Israël en ons.

15

De rijkdom van het beloofde land

Want de HEERE, uw God, brengt u in een goed land: een land met waterbeken, bronnen en diepe wateren, die ontspringen in het dal en op het gebergte;

DEUTERONOMIUM 8:7

Dat moet bijzonder goed hebben geklonken voor mensen die veertig jaar in een woestijn hadden gewoond. Een plaats met beken en rivieren, met bronnen die in de dalen en op de heuvels ontspringen.

een land waarin u zonder schaarste brood zult eten, waarin het u aan niets ontbreken zal; een land waarvan de stenen ijzer zijn, en waarin u uit zijn bergen koper kunt hakken.

DEUTERONOMIUM 8:9

Je kunt die stenen gebruiken voor gebouwen. Het zijn sterke, harde stenen, en je kunt koper uit de heuvels delven. Dit klinkt als heel wat landen. Toen mensen naar dit land kwamen, ontdekten ze dat het een vruchtbaar land was, een land dat over alle hulpbronnen en alle mogelijkheden beschikte om grote welvaart voort te brengen. Niet alle landen hebben die zegeningen. Sommige wel, en Israël was daar een van.

Dat zou je niet zeggen als je tegenwoordig naar Israël gaat. Tijdens lange autoritten van de ene plaats naar de andere zie je heel wat woestijnzand, en eeuwenlang was het zo. Maar dat komt doordat daar niet veel regen valt. In Bijbelse tijden zond God tweemaal per jaar regen: de vroege en de late regen. Ik heb begrepen dat Israël de vroege en de late regens nu weer krijgt. Ik kan dit niet verifiëren. Mij is verteld dat gedurende het grootste deel van de eeuwen waarin Israël buiten het land was, de vroege en de late regens uitbleven waarop men rekende in de dagen van Mozes en Jozua en in de tijd van het Oude Testament. Maar ik heb gehoord dat die regens zijn teruggekeerd nu Israël weer in het land is. Ik kan dat niet verifiëren. Dat zou een van die stadslegenden over Israël kunnen zijn die de ronde doen.

16

Regen en vruchtbaarheid in Kanaän

Maar het punt is dat we wel weten dat de regenpatronen in dat gebied door de eeuwen heen zijn veranderd. Wat ik zojuist zei en wat ik heb gehoord, kan ik niet verifiëren. Maar ik weet wel dat archeologen hebben ontdekt dat er tijden waren waarin het Midden-Oosten weelderig groen was, en de Bijbel verwijst daar ook naar. Zelfs nu hebben de Israëlieten ontdekt dat het land helemaal niet onvruchtbaar is wanneer ze het bevoeien en water aanvoeren. Ze verbouwen daar veel landbouwproducten. Ik heb begrepen dat ze ongeveer een derde van de citrusvruchten voor de wereld produceren, en ze verbouwen veel dingen in wat vroeger een woestijn was. Het enige wat ze hoefden te doen, was water aanvoeren.

Als er in de dagen van Mozes al water was, met tweemaal per jaar regen, dan moet die weelderige begroeiing er ook geweest zijn. In Israël wordt die nu voor een groot deel door irrigatie in stand gehouden. De grond is goed. Het is niet alleen maar zand, het is goede grond. Er kunnen grote oogsten op worden voortgebracht. Dat was kennelijk wat ze aantreffen toen ze in de dagen van Jozua het land binnentrokken: dit was geen land zoals Egypte. Dat is wat God later in feite tegen hen zegt.

Toen ze in Egypte waren, moesten ze irrigeren. Ze moesten water uit de rivier omhooghalen en het land bevoeien. Later in deze toespraak zal Mozes erop wijzen dat het land waar ze naartoe gaan niet is als Egypte. Daar moesten ze met een voerpomp water uit de rivier omhooghalen om het te bevoeien als een moestuin. Maar hij zegt dat dit een plaats is waar de regen die God geeft over het hele land valt, en dat het groen en weelderig is. In die streek was het land Kanaän dus kennelijk buitengewoon

productief. We weten dat de streek waar Sodom en Gomorra hadden gelegen, in het gebied van de Dode Zee, die nu alleen maar een dorre woestijn is, ooit was zoals er staat:

En Lot sloeg de ogen op en zag dat heel de Jordaanvlakte rijk aan water was; voordat de HEERE Sodom en Gomorra te gronde gericht had, was zij in de richting van Zoar als de hof van de HEERE, als het land Egypte.

GENESIS 13:10

Dat was in de dagen van Abram en Lot.

17

Voorspoed mag niet tot hoogmoed leiden

Hij zegt in vers 10:

Als u dan gegeten hebt en verzadigd bent, loof dan de HEERE, uw God, voor het goede land dat Hij u gegeven heeft.

DEUTERONOMIUM 8:10

Pas dus op dat je niet op dat punt terechtkomt. Het is een lange zin met veel bijzinnen die nadere informatie geven. In wezen zegt hij: als je eenmaal comfortabel leeft, in mooie huizen woont en van alles overvloedig hebt, zorg er dan voor dat je hart zich niet verheft en dat je niet al die dingen vergeet die God in het verleden voor je heeft gedaan. Hij gaf het manna en het water uit de rots, bracht je veilig door de woestijn met de vurige slangen en schorpioenen en zorgde dat je hier veilig aankwam. Vergeet niet dat God dit heeft gedaan. Zeg niet dat jij het was. Zeg niet:

en dat u dan niet in uw hart zegt: Mijn eigen kracht en de macht van mijn hand heeft dit vermogen voor mij verworven.

DEUTERONOMIUM 8:17

Dat is precies wat Nebukadnezar zei. Misschien herinner je je dat uit Daniël, hoofdstuk 4. Het is interessant, want het vormt een exacte parallel met deze uitspraak en met Gods reactie daarop. Daniël 4:30 zegt:

De koning nam het woord en zei: Is dit niet het grote Babel, dat ik als een huis voor het koninkrijk gebouwd heb, door mijn sterke macht en ter ere van mijn majesteit?

DANIËL 4:30

Er staat:

Dit woord was nog in de mond van de koning of er klonk een stem vanuit de hemel: U, koning Nebukadnezar, wordt aangezegd: Het koningschap is van u weggegaan! Men zal u uit de mensenwereld verstoten en u zult uw verblijf hebben bij de dieren van het veld. Men zal u gras te eten geven zoals aan de runderen, en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan, totdat u erkent dat de Allerhoogste Heerser is over het koningschap van de mensen en dat Hij het geeft aan wie Hij wil.

DANIËL 4:31-32

Op datzelfde uur werd het woord vervuld en Nebukadnezar werd krankzinnig. Dat kwam doordat hij naar zijn prestaties keek. Hij had Babylon gebouwd; dat had hij echt gedaan. Hij begon er in zijn hart over op te scheppen. Hij zei:

Dit is het grote Babylon dat ik met mijn geweldige macht en tot eer van mijn majesteit heb gebouwd.

God liet zelfs een Babylonische heerser daar niet mee weggkomen, laat staan Zijn eigen volk, dat veel minder excuus had om zoiets te zeggen.

18

God geeft het vermogen tot welvaart

Zorg er in Deuteronomium 8:17 voor dat je dat niet zegt. In vers 18 zegt Hij:

Maar u moet de HEERE, uw God, in gedachten houden, dat Hij het is Die u kracht geeft om vermogen te verwerven, opdat Hij Zijn verbond zou bevestigen, dat Hij onder ede met uw vaders gesloten heeft, zoals het op deze dag nog is.

DEUTERONOMIUM 8:18

Hoewel dit een uitspraak tot Israël is, is dit een algemene uitspraak: God is het Die je het vermogen geeft om rijkdom te verwerven. Om te beginnen: als wij in Amerika rijker zijn dan mensen op sommige andere plaatsen, komt dat deels doordat we in een land wonen dat in staat is veel voort te brengen. We wonen niet in een woestijn waar geen water of goede grond is. God heeft ons gezegend.

En natuurlijk geeft Hij ons ook het vermogen om eropuit te gaan en te werken, al was het maar doordat Hij ons gezondheid geeft. Ieder van ons zou onmiddellijk niet meer kunnen werken als we een ongeluk kregen en vanaf onze nek verlamd raakten, door een of andere invaliderende ziekte werden getroffen, bedlegerig werden of stierven. Al die dingen zouden kunnen gebeuren. Die dingen zijn niet gebeurd omdat God niet heeft toegelaten dat ze ons overkwamen.

Elk vermogen dat we hebben om rijkdom te verwerven, hebben we dus omdat God ons de kracht heeft gegeven om dat te doen. Hij heeft ons niet invalide gemaakt. Hij heeft ons niet op een plaats gezet waar geen rijkdom verworven kan worden. Daarom moeten we Hem, wat we ook hebben, de eer geven voor het vermogen dat we hadden

om het te verwerven. Misschien hebben we er hard voor gewerkt. Misschien werken we hard en worden we daardoor rijk, maar nog steeds is Hij het Die ons het vermogen heeft gegeven om dat allemaal te doen. Het is verkeerd om te gaan denken:

en dat u dan niet in uw hart zegt: Mijn eigen kracht en de macht van mijn hand heeft dit vermogen voor mij verworven.

DEUTERONOMIUM 8:17

God waakt na-ijverig over Zijn reputatie. Hij vindt het niet prettig wanneer wij de eer opeisen voor wat Hij doet.

Vers 19:

Als het echter gebeurt dat u de HEERE, uw God, helemaal vergeet, achter andere goden aan gaat, hen dient en u voor hen neerbuigt, dan verzeker ik u heden dat u zeker zult omkomen. Zoals de heidenen die de HEERE van voor uw ogen uitgeroeid heeft, zo zult u dan ook zelf omkomen, omdat u de stem van de HEERE, uw God, niet gehoorzaam bent geweest.

DEUTERONOMIUM 8:19-20

Het is duidelijk dat dit een terugkerend thema in de toespraak is.

19

Het land niet verdiend door gerechtigheid

Hoofdstuk 9:

Luister, Israël! U gaat heden de Jordaan oversteken om het land binnen te gaan en in bezit te nemen van volken die groter en machtiger zijn dan u, met grote en hemelhoog versterkte steden;

DEUTERONOMIUM 9:1

Ik weet niet of ze die dag daadwerkelijk de Jordaan overstaken, maar vandaag zou betekenen: deze eigenste dag waarop ik dit zeg. Je kijkt naar de Jordaan die je zult oversteken. Je gaat dat heel binnenkort doen en volken verdrijven die groter en machtiger zijn dan julliezelf:

Luister, Israël! U gaat heden de Jordaan oversteken om het land binnen te gaan en in bezit te nemen van volken die groter en machtiger zijn dan u, met grote en hemelhoog versterkte steden; een groot en lang volk, de Enakieten, die u zelf kent en over wie u zelf gehoord hebt: Wie kan standhouden tegenover de Enakieten? Daarom moet u heden weten dat het de HEERE, uw God, is Die voor u uit de Jordaan overtrekt, een verterend vuur. Hij zal hen wegvagen en Hij zal hen aan u onderwerpen. U zult hen uit hun bezit verdrijven en hen al snel ombrengen, zoals de HEERE tot u gesproken heeft.

DEUTERONOMIUM 9:1-3

Wanneer de HEERE, uw God, hen van voor uw ogen verjaagd heeft, zeg dan niet in uw hart: Vanwege mijn gerechtigheid heeft de HEERE mij in dit land gebracht om het in bezit te nemen. Want het is vanwege de goddeloosheid van deze volken dat de HEERE hen van voor uw ogen uit hun bezit verdrijft.

DEUTERONOMIUM 9:4

Hij zei eerder, in hoofdstuk 7, vers 7, dat God hen niet had uitgekozen omdat ze een groot volk waren. En ze moesten niet denken dat ze een groot en indrukwekkend volk waren toen God hen uitkoos. Nu zegt Hij hun in hoofdstuk 8, vers 17 dat ze niet moeten denken dat ze succesvol zijn vanwege hun kracht en hun macht. Daar ligt het niet aan. Ze moeten evenmin denken dat hun gerechtigheid de reden voor hun succes is.

Het ligt niet aan de omvang van het volk, het ligt niet aan hun kracht en hun macht, en het ligt niet aan hun gerechtigheid. Al die dingen zouden als het ware de plaats van God kunnen innemen en de eer kunnen krijgen voor wat ze doen en verkrijgen. Er staat:

Zeg niet: Omdat ik zo rechtvaardig ben, heeft de Heer mij dit land in bezit gegeven, maar de Heer verdrijft deze volken voor jullie omdat ze zo slecht zijn.

Het gaat dus niet alleen om Gods begunstiging van Israël. Het gaat ook om Zijn afkeer van de volken die nu rijp zijn voor het oordeel, omdat ze zo goddeloos zijn dat ze vernietigd moeten worden. Of Israël er nu was om dat te doen of niet, God zou dit moeten doen. En dus gebruikt Hij Israël en geeft Hij hun het land van deze mensen die Hij vernietigt. Het is vanwege de goddeloosheid van die volken, niet vanwege de grote gerechtigheid van Israël.

Niet vanwege uw gerechtigheid of vanwege de oprechtheid van uw hart komt u hun land in om het in bezit te nemen, maar vanwege de goddeloosheid van deze volken verdrijft de HEERE, uw God, hen van voor uw ogen uit hun bezit, en om het woord gestand te doen dat de HEERE, uw God, uw vaders, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft. Daarom moet u weten dat het niet vanwege uw gerechtigheid is dat de HEERE, uw God, u dit goede land geeft om het in bezit te nemen, want u bent een halsstarrig volk.

DEUTERONOMIUM 9:5-6

20

Het gouden kalf en Israëls opstandigheid

‘Denk eraan en vergeet niet hoe u de HEERE, uw God, in de woestijn tot toorn hebt verwekt. Vanaf de dag waarop u uit het land Egypte vertrok totdat u op deze plaats kwam, bent u opstandig geweest tegen de HEERE. Ook bij de Horeb verwekte u de

HEERE tot toorn, zodat de HEERE zo toornig op u was dat Hij u wilde vernietigen. Toen ik de berg op ging om de stenen tafelen te ontvangen, de tafelen van het verbond dat de HEERE met u gesloten had, bleef ik veertig dagen en veertig nachten op de berg. Ik at geen brood en dronk geen water.

Toen gaf de HEERE mij twee stenen tafelen, beschreven door de vinger van God. Daarop stonden alle woorden die de HEERE op de dag van de samenkomst vanuit het midden van het vuur op de berg tot u gesproken had. Na veertig dagen en veertig nachten gaf de HEERE mij de twee stenen tafelen, de tafelen van het verbond.

Toen zei de HEERE tegen mij: “Sta op, daal snel vanhier af, want uw volk, dat u uit Egypte hebt geleid, heeft verderfelijk gehandeld. Zij zijn al snel afgeweken van de weg die Ik hun geboden had. Zij hebben voor zichzelf een gegoten beeld gemaakt.”

Verder zei de HEERE tegen mij: “Ik heb dit volk gezien en zie, het is een halsstarrig volk. Laat Mij begaan, dan zal Ik hen vernietigen en hun naam van onder de hemel uitwissen. Ik zal u tot een volk maken dat machtiger en groter is dan zij.”

Toen keerde ik mij om en daalde de berg af, terwijl de berg brandde van vuur. De twee tafelen van het verbond hield ik in mijn beide handen. Ik keek en zie, u had tegen de HEERE, uw God, gezondigd en voor uzelf een gegoten kalf gemaakt. U was al snel afgeweken van de weg die de HEERE, uw God, u geboden had.

Toen nam ik de twee tafelen, wierp ze uit mijn beide handen en brak ze voor uw ogen. Daarna wierp ik mij voor de HEERE neer, net als de eerste keer, veertig dagen en veertig nachten. Ik at geen brood en dronk geen water vanwege al de zonde die u had begaan door te doen wat slecht was in de ogen van de HEERE en Hem tot toorn te verwekken. Want ik was bevreesd voor de toorn en de grimmigheid waarmee de HEERE op u vertoornd was en u wilde vernietigen. Maar de HEERE luisterde ook die keer naar mij.

De HEERE was ook zeer vertoornd op Aäron en wilde hem vernietigen. Daarom bad ik in die tijd ook voor Aäron. Toen nam ik uw zonde, het kalf dat u gemaakt had, verbrandde het met vuur en vermaalde het grondig, totdat het zo fijn was als stof. Vervolgens wierp ik het stof ervan in de beek die van de berg afdaalde.'

Ook bij Tabera, Massa en Kibroth-Taäva maakte u de HEERE zeer toornig. En toen de HEERE u vanuit Kades-Barnea op weg zond en zei: Trek op en neem het land dat Ik u gegeven heb in bezit, was u het bevel van de HEERE, uw God, ongehoorzaam: u geloofde Hem niet en gehoorzaamde Zijn stem niet. U bent ongehoorzaam geweest aan de HEERE vanaf de dag dat ik u ken. Ik wierp mij neer voor het aangezicht van de HEERE, die veertig dagen en veertig nachten dat ik mij neergeworpen had, omdat de HEERE gezegd had dat Hij u zou wegvagen. En ik bad tot de HEERE en zei: Heere HEERE, richt Uw volk en Uw eigendom toch niet te gronde, dat U door Uw grootheid verlost hebt, dat U met sterke hand uit Egypte hebt geleid. Denk aan Uw dienaren, Abraham, Izak en Jakob; schenk geen aandacht aan de hardleersheid van dit volk, aan zijn goddeloosheid, en aan zijn zonde; anders zal het land waar U ons uit geleid hebt, zeggen: Omdat de HEERE hen niet kon brengen in het land waarover Hij tot hen gesproken had, en omdat Hij hen haatte, heeft Hij hen uitgeleid, om hen te doden in de woestijn. Zij zijn toch Uw volk en Uw eigendom, dat U met Uw grote kracht en met Uw uitgestrekte arm hebt uitgeleid!

DEUTERONOMIUM 9:22-29

21

Genade door Gods trouw aan Zijn beloften

Nu zitten we midden in Mozes' navertelling van deze bekende verhalen. Het doel waarmee hij het verhaal bij deze gelegenheid vertelt, is hen ervoor te waarschuwen niet de fout te maken te denken dat zij God op de een of andere manier behaagden door hun rechtvaardige gedrag, en dat God daarom besloot deze goede dingen voor hen te doen. Het is daarentegen allemaal genade. Dat is het punt dat hij maakt: God is een God van genade. Hij komt een belofte na die Hij aan hun voorouders heeft gedaan, maar vanwege die belofte die Hij deed, bewijst Hij hun genade. Hij is trouw. Zoals Mozes eerder zei, is Hij een trouwe God. Dat zei hij in hoofdstuk 7, vers 9. Maar Hij is een genadige God.

De genade die God ons tegenwoordig bewijst, komt voort uit Zijn trouw aan Iemand aan Wie Hij een belofte heeft gedaan. Wie was dat? Jezus, eigenlijk. God heeft Jezus een belofte gedaan. Die staat opgetekend in Psalm 2, waar God tegen Jezus zei:

Eis van Mij en Ik zal U de heidenvolken als Uw eigendom geven,
de einden der aarde als Uw bezit.

PSALMEN 2:8

Psalm 2:8. Dus die belofte, dat wij, de volken, aan Jezus gegeven zullen worden, wordt door genade vervuld. Het is niet omdat wij rechtvaardig zijn of omdat wij het verdienen. Het is omdat God een belofte aan Zijn Zoon heeft gedaan en Hij die belofte vervult, net zoals Hij een soortgelijke belofte aan Abraham deed en die vervulde door zijn kinderen, zijn nakomelingen, een beloofd land binnen te brengen.

God heeft Jezus dus beloofd dat de uiterste einden van de aarde van Hem zullen zijn en dat Hij alle volken als Zijn erfdeel zal hebben. Dat zijn wij. Wij zijn de volken. Wij zijn degenen die aan Jezus worden gegeven. God doet dat niet vanwege onze gerechtigheid. Het is genade tegenover ons. Het is trouw tegenover Jezus.

In 1 Johannes 1:9 staat:

Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

1 JOHANNES 1:9

Het lijkt erop dat er zou moeten staan dat Hij barmhartig en genadig is om onze zonden te vergeven en ons van alle ongerechtigheid te reinigen. Maar er staat dat Hij trouw en rechtvaardig is. Wanneer God ons vergeeft, is het waar dat Hij in zekere zin barmhartig tegenover ons is. Maar Hij is trouw en rechtvaardig tegenover Jezus, omdat Jezus ons heeft gekocht. Het zou onrechtvaardig en ontrouw van God zijn om Jezus een prijs te laten betalen en Hem niet te geven waarvoor Hij heeft betaald. Dus hoewel onze vergeving door God een genadige daad van God tegenover ons is, is het van Zijn kant een daad van rechtvaardigheid en trouw tegenover Christus, Die de prijs heeft betaald.

God is ons niets verschuldigd, maar Hij is Christus iets verschuldigd. God was deze kinderen van Israël niets verschuldigd, maar Hij was Abraham, Izak en Jakob iets verschuldigd. Dat wil zeggen: Hij was het hun verschuldigd een belofte na te komen die Hij hun had gedaan. Daarom zijn deze mensen daar de begunstigten van, maar niet vanwege iets in henzelf.

Dat is wat Mozes hun hier aan het verstand wil brengen. Hij benadrukt keer op keer: „Jullie zijn hardnekkig. Jullie zijn vanaf het allereerste begin opstandig geweest. Zolang ik jullie ken, vanaf de dag dat ik jullie ontmoette, zijn jullie opstandig en koppig geweest.” Hij somt veel van de gevallen op: het gouden kalf en de opstand bij Kades-Barnea. Hij ging vrij snel voorbij aan enkele andere plaatsen waar ze morden en geoordeeld werden. Hij wijst erop dat ze dood zouden zijn als Mozes niet tweemaal veertig dagen had gevast en op zijn aangezicht voor God had gelegen om voor hen te pleiten. Anders zouden ze dood zijn. Het kwam dus niet door hun gerechtigheid. Dat moeten ze nooit gaan denken, zegt hij.

Hij zit midden in deze opsomming van hun geschiedenis, aan het einde van hoofdstuk 9.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Deuteronomium 7:1
- Deuteronomium 9:1-2
- Deuteronomium 7:2
- Micha 6:8
- Deuteronomium 7:16
- Deuteronomium 13:6,8,10
- Deuteronomium 7:4
- 1 Petrus 3:1
- Deuteronomium 7:7
- Deuteronomium 7:8
- Deuteronomium 7:9-11
- Deuteronomium 7:12-13
- Deuteronomium 7:14-16
- Deuteronomium 7:17
- Deuteronomium 7:18-19
- Deuteronomium 7:20
- Deuteronomium 7:22
- Deuteronomium 7:24
- Lukas 21:24
- Romeinen 11:25
- Deuteronomium 7:25-26
- 1 Korinthe 10:20
- Deuteronomium 8:1-3
- Genesis 3:10
- Genesis 3:11
- Genesis 11:5-7
- Deuteronomium 8:3
- Deuteronomium 8:10-11
- Mattheüs 4:3
- Mattheüs 4:4

- Deuteronomium 8:4
- Deuteronomium 8:5
- Deuteronomium 1:31
- Mattheüs 7:11
- Deuteronomium 8:7
- Deuteronomium 8:9
- Genesis 13:10
- Deuteronomium 8:10
- Deuteronomium 8:17
- Daniël 4:30
- Daniël 4:31-32
- Deuteronomium 8:18
- Deuteronomium 8:19-20
- Deuteronomium 9:1
- Deuteronomium 9:1-3
- Deuteronomium 9:4
- Deuteronomium 9:5-6
- Deuteronomium 9:22-29
- Psalmen 2:8
- 1 Johannes 1:9

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.